

Nr 15

Utlåtande i anledning av motion om utredning angående den personliga servicen i samhället.

I en till allmänna beredningsutskottet hänvisad motion, II: 470, av herr *Rubin* föreslås att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning med uppgift att klarlägga om och i vad mån nu existerande serviceformer och förväntade nya serviceformer i form av privata tjänster och inom detaljhandel tillgodoser skilda befolkningsgruppers berättigade behov av service och att föreslå åtgärder, vartill ett sådant klarläggande kan ge anledning.

Motionären påpekar att 1965 års långtidsutredning (SOU 1966:1, s. 206) uttalat att »då utvecklingen inom tjänsteområden diskuteras pekas ofta på det paradoxala förhållandet att samtidigt som servicenäringarna tillväxer synes den personliga servicen i samhället minska». Uttalandet som närmast syftar på de verksamhetsområden som brukar hänföras till privata tjänster torde äga tillämpning också på handelns detaljistled.

Minskningen av personlig service på dessa områden löper ofta jämsides med att individen avfordras en allt större personlig insats för att komma i åtnjutande av den service som bjuds. Den som bor i en avfolkningsbygd kan t. ex. bli nödsakad att göra en stor personlig insats för att skaffa de varor han behöver från närmaste samhälle. Liknande problem möter också den som bor i ett storstadsområde utan s. k. närbutiker.

Motionären anför att den personliga servicen minskar även på många andra områden. Möjligheterna att få hjälp med vissa smärre reparationer torde redan nu vara små och kan med hänsyn till nyrekryteringsläget förväntas bli än mindre.

Pensionärer och andra som icke är i stånd att tillhandahålla det mått av »gör det själv» som krävs för att kunna utnyttja moderna serviceformer ställs själva och ställer samhället inför problem som icke kan anses lösta på ett godtagbart sätt ens i storstäderna.

Det bör enligt motionären utredas vilka åtgärder som kan ifrågakomma för att länka in utvecklingen i en riktning som tar hänsyn till alla befolkningsgruppers berättigade intresse av att ha tillgång till den service de behöver för sin livsföring.

Beträffande motiveringen i övrigt hänvisas till motionen.

Bihang till riksdagens protokoll 1967. 11 saml. Nr 15

Utskottet

I motionen framhålles att vissa faktorer i samhällsutvecklingen leder till att den personliga servicen minskar. Som exempel har nämnts bl. a. handelns detaljistled. Denna utveckling missgynnar befolkningen i glesbygder men skapar även i övrigt svåra problem som inte kan anses godtagbart lösta ens i storstäderna.

De problem motionären behandlar har uppstått främst genom den fortgående omvandlingen av näringslivets struktur och genom ändrade lönsamhetsförhållanden. Det måste enligt utskottets mening också till stor del betraktas som en uppgift för näringslivet att i anpassning till sådana ändrade förhållanden söka finna former att tillhandahålla enskild service. En mycket väsentlig faktor är vidare den kommunala byggnadsplaneringen, och även andra kommunala insatser i särskilda former kan i vissa fall tänkas erbjuda alternativ eller komplement.

Utskottet vill emellertid erinra om att dessa frågor ägnas uppmärksamhet även från statligt håll. I årets statsverksproposition har redovisats en intensifierad forskningsverksamhet i frågor av regionalpolitiskt intresse. Som ett led i en undersökning rörande urbaniseringsproblem och de s. k. storstadsproblemen pågår särskilda undersökningar om bl. a. tillgången till differentierad arbetsmarknad, utbildning och service i olika typer av orter och regioner. Vidare skall ett forskningsprojekt kring glesbygdsp Problemen, innefattande en ingående kartläggning av servicens lokalisering, under våren 1967 kompletteras med en intervjuundersökning angående anpassningssvårigheterna vid den avfolkningsprocess som förändrar underlaget för såväl allmän som enskild service.

En särskild arbetsgrupp har tillsatts hösten 1966 för att pröva åtgärder för att tillförsäkra glesbygdsbefolkningen en rimlig samhällelig och enskild service.

Det kan således konstateras, att ett omfattande utredningsarbete redan bedrivs i sådana syften som motionären angivit.

Utskottet hemställer,

att motion II: 470 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 30 mars 1967

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Möller, Sörlin, Hellebladh, Eric Gustaf Peterson, Hedlund, Yngve Persson*, fru Hultell, fru Diesen, fru Hamrin-Thorell, herr Svanström* och fru Landberg*;

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm, herrar Svensson i Kungälv*, Haglund, Rimås*, Wikner, Nordgren, Andersson i Örebro, Johansson i Växjö, Nilsson i Agnäs, Hansson i Piteå*, Hugosson och Josefson i Arrie.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.